

Opgave 1 Een kritische blik op internet

Bij deze opgave horen tekst 1 en figuur 1.

Inleiding

Mediadeskundigen en verschillende journalisten wijzen regelmatig op de gevaren van het gebruik van sociale media als Twitter en Facebook. In tekst 1 noemt schrijfster en journaliste Franca Treur een aantal van deze gevaren. Een van die gevaren is volgens haar het ontstaan van de filterbubbel. Figuur 1 is een spotprent over het verschijnsel bubbel.

Lees de regels 1 tot en met 51 van tekst 1.

Het mediabeleid van de overheid kent een aantal uitgangspunten waaronder:

- 1 zorgen voor een goede, kwalitatieve en betrouwbare informatievoorziening;
- 2 zorgen voor pluriformiteit van informatie;
- 3 zorgen voor uitingsvrijheid.

- 3p 1 – Welke twee van de bovenstaande uitgangspunten van het mediabeleid komen volgens het tekstfragment door de mogelijkheden van de sociale media onder druk te staan?
- Leg uit waarom elk gekozen uitgangspunt volgens de schrijfster onder druk komt te staan.

Gebruik de regels 1 tot en met 51 van tekst 1.

De drie in de tekst genoemde kritiekpunten op de nieuwsproductie van sociale media gelden minder voor redacties van dagbladen. Dit komt omdat journalisten van dagbladen zich in het algemeen houden aan journalistieke normen. Deze normen zorgen ervoor dat het nieuws zo objectief mogelijk is.

- 3p 2 Noem voor elk genoemd kritiekpunt uit het tekstfragment een journalistieke norm die ervoor moet zorgen dat nieuws in dagbladen zo objectief mogelijk is.
- Ga per kritiekpunt uit van een andere journalistieke norm en leg uit waarom deze norm een antwoord is op het kritiekpunt.

Lees de regels 52 tot en met 61 van tekst 1.

Internet vervult een aantal maatschappelijke functies van de media zoals de communicatiefunctie, de socialisatiefunctie en de verschillende informatiefuncties.

- 2p 3 Leg uit welke **andere** maatschappelijke functie van de media door internet minder goed wordt vervuld volgens dit tekstfragment.

Bekijk figuur 1.

Media vervullen naast functies voor de maatschappij als geheel ook verschillende functies voor het individu, de gebruiker van de media (de lezer of kijker). Voorbeelden van functies voor het individu zijn: de educatiefunctie en de socialisatiefunctie. Figuur 1 is een spotprent.

- 2p 4 Leg uit welke twee **andere** mediafuncties deze spotprent voor de lezer zou kunnen vervullen.

Niet elke lezer zal de betekenis van deze spotprent of de bedoeling van de tekenaar begrijpen.

- 1p 5 Met welk begrip uit de communicatiewetenschappen kun je verklaren dat niet alle lezers de bedoeling van de tekenaar zien of begrijpen?

- A boodschap
- B indirecte communicatie
- C non-verbale feedback
- D referentiekader
- E zender

Opgave 1 Een kritische blik op internet

tekst 1

Internet maakt je bekrompen

De digitale revolutie bracht geen
vrijheid, maar bekrompenheid, schrijft
Franca Treur.

De hartstochten die mensen
5 uiteendrijven, lijken tegenwoordig het
licht te zien op het sociale platform
Twitter. Heel direct kunnen gewone
mensen hier hun persoonlijke mening
kwijt, en het moet verleidelijk zijn
10 voor politici om die te zien als een
barometer van het land.

Ruim tachtig procent van de
Nederlanders zit bijvoorbeeld op
Facebook, en bekijkt de wereld vanaf
15 hier.

kritiekpunt 1

De diversiteit die het internet
aanvankelijk voorstond, heeft
plaatsgemaakt voor de centralisering
20 van informatie. Hier doet zich het
fenomeen voor van de filter-bubbel.
Facebook maakt gebruik van
persoonlijke newsfeeds. Facebook
filtert nieuwsberichten die het beste
25 bij de gebruiker passen. Dat betekent
dat ons dagelijks nieuwsoverzicht
onzichtbaar is gecensureerd, om de
ideeën die we al hadden te
versterken. Zo verbreden we onze
30 ontwikkeling niet en zien we geen
tegenovergestelde meningen meer.

kritiekpunt 2

Een groot bijkomend probleem is dat
feiten niet langer feiten zijn. Je zou
35 kunnen zeggen dat democratisering
de weg vrijmaakt voor de tirannie van
de meerderheid. Iedereen is gelijk,
dus kennis afkomstig van traditionele
autoriteiten (wetenschappers,
40 journalisten) staat op dezelfde voet
als de particuliere mening van
iemand die er niet al te lang over
heeft nagedacht.

kritiekpunt 3

Meningen tellen steeds vaker als
feiten en de technologie faciliteert
supersnelle verspreiding van dit soort
'feitelijkheden', en politici krijgen
hierdoor ineens een grote kans om
50 met onjuiste informatie verkiezingen
te winnen.

Internet had de plek moeten zijn
waar mensen uit verschillende
sociale groepen wat betreft afkomst,
55 opleidingsniveau en opvattingen
elkaar nog kunnen ontmoeten, maar
dat gebeurt juist niet.
Wie geen andersdenkenden ontmoet,
vertrouwt ze ook niet, en wie geen
60 mensen vertrouwt, ziet ook het nut
van de publieke zaak niet in.

naar: Franca Treur, NRC Handelsblad, 20 september 2016

figuur 1

bron: de Volkskrant, 23 januari 2017

Opgave 2 Van Klimaatakkoord naar nationale Klimaatwet?

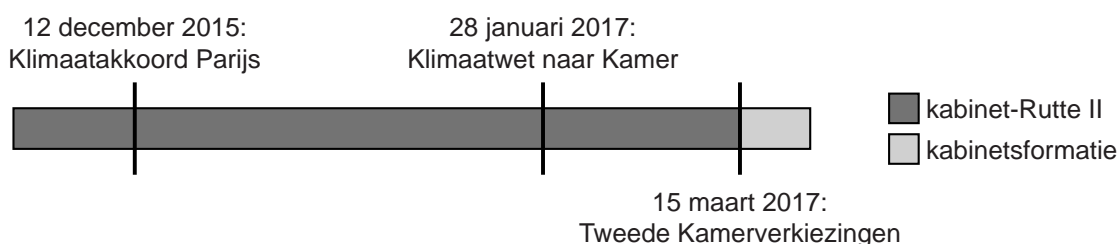
Bij deze opgave horen de teksten 2 tot en met 4.

Inleiding

Op 12 december 2015 werd, tijdens de jaarlijkse klimaatconferentie van de Verenigde Naties, het Klimaatakkoord van Parijs gesloten (zie tekst 2). Eind 2015 schreven partijleiders Diederik Samsom (PvdA) en Jesse Klaver (GroenLinks) een wetsvoorstel om de ambities van het Klimaatakkoord om te zetten in een nationale Klimaatwet. Dit wetsvoorstel stuurden zij op 28 januari 2017 naar de Tweede Kamer (zie tekst 3). De behandeling in de Tweede Kamer is uitgesteld omdat op 15 maart 2017 de Tweede Kamerverkiezingen plaatsvonden. De verwachting is dat in het regeerakkoord van een nieuw kabinet bouwstenen voor een nieuw milieu- en klimaatbeleid zullen staan.

In de aanloop naar de verkiezingen van de Tweede Kamer op 15 maart 2017 riepen vijf hoogleraren van de Universiteit Utrecht andere politieke partijen op de voorgestelde Klimaatwet te steunen (zie tekst 4).

tijdbalk

Lees tekst 2.

Op de klimaatconferentie van de Verenigde Naties (VN) was sprake van intergouvernementele besluitvorming.

- 1p 6 Wat houdt deze manier van besluitvorming in?

Gebruik tekst 3.

De Klimaatwet is een wetsvoorstel van regeringspartij PvdA en oppositiepartij GroenLinks. Meestal komt het kabinet met een wetsvoorstel.

- 2p 7 a Van welk recht hebben de Kamerleden van de PvdA en GroenLinks gebruikgemaakt?
- b Geef een reden waarom de PvdA in dit geval van dit recht gebruik heeft gemaakt. Betrek in je antwoord een gegeven uit tekst 3.

Lees tekst 4.

De hoogleraren zijn van mening dat het klimaatvraagstuk geen zaak is van links of rechts, maar van iedereen (regels 21-23). Een duurzaam klimaat kan beschouwd worden als een collectief goed. Dit betekent onder andere dat een duurzaam klimaat van algemeen belang is of voor iedereen van belang is.

- 2p **8** Noem twee **andere** kenmerken van collectieve goederen die van toepassing zijn op een duurzaam klimaat.

Gebruik tekst 4.

De mate van invloed van actoren op het proces van politieke besluitvorming wordt onder andere bepaald door de machtsbronnen waarover zij beschikken.

- 2p **9** Leg uit over welke machtsbronnen de hoogleraren van tekst 4 beschikken. Ga uit van twee machtsbronnen.

Gebruik tekst 2 en tekst 4.

De omgeving van het politieke systeem heeft invloed op processen van politieke besluitvorming in Nederland, bijvoorbeeld over de Klimaatwet.

- 4p **10**
- Geef **twee** voorbeelden van omgevingsfactoren die van invloed zijn op het besluitvormingsproces in Nederland over de Klimaatwet: één uit tekst 2 en één uit tekst 4.
  - Beschrijf per voorbeeld van een omgevingsfactor wat het gevolg daarvan is voor het besluitvormingsproces in Nederland over de Klimaatwet.

Opgave 2 Van Klimaatakkoord naar nationale Klimaatwet?

tekst 2

Klimaatakkoord Parijs

Van 30 november tot en met 11 december 2015 vond in Parijs de eenentwintigste jaarlijkse klimaatconferentie van de Verenigde Naties plaats.

Op 12 december werd een historisch klimaatakkoord gesloten: 195 partijen (193 landen, de EU en Palestina) spraken af de opwarming van de aarde actief tegen te gaan. Het akkoord is juridisch bindend en heeft een concreet doel: de opwarming van de aarde ruim onder de 2 graden Celsius houden, met 1,5 graad als

- 15 streven om daarmee de risico's van klimaatverandering te voorkomen. In het klimaatverdrag is afgesproken dat landen hun inspanningen elke vijf jaar gezamenlijk evalueren.
- 20 Daarnaast moeten landen elke vijf jaar aangeven welke nieuwe inspanning zij zullen gaan plegen; deze (nieuwe) inspanningen moeten steeds ambitieuzer worden en samen
- 25 leiden tot de afgesproken doelstelling.

Het Parijs-akkoord gaat in 2020 in, wanneer het huidige klimaatverdrag (het Kyoto-protocol) afloopt.

naar: www.klimaattop2016.nl, december 2015

tekst 3

Brede steun voor Klimaatwet: SP, D66 en CU sluiten aan

De Klimaatwet van PvdA en GroenLinks krijgt veel bredere ondersteuning. Ook D66, SP en de ChristenUnie zetten hun handtekening onder het wetsvoorstel dat moet zorgen voor harde, afrekenbare milieudoelen. De vijf partijen hebben het wetsvoorstel vrijdagavond naar de Tweede Kamer gestuurd.

10 CDA, VVD en PVV reageerden afwijzend op het wetsvoorstel.

De initiatiefnemers, Jesse Klaver namens GroenLinks en de inmiddels vertrokken Diederik Samsom van de PvdA, hoopten de klimaatwet nog

- voor de verkiezingen door de Tweede Kamer te loodsen. Dat scenario kan naar alle waarschijnlijkheid de prullenbak in. Het parlement vergadert nog vier weken. Daarna begint de echte verkiezingscampagne. Die periode is te kort voor een volledige behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer.
- 25 Na de verkiezingen van de Tweede Kamer wordt het kabinet-Rutte II (VVD, PvdA) demissionair. In de Klimaatwet staat onder andere dat in 2030 de CO₂-reductie
- 30 55 procent moet zijn ten opzichte van 1990. In 2050 dient alle energie in

Nederland schoon te worden
opgewekt. Deze afspraken gaan veel
35 verder dan wat er nu binnen de
Europese Unie is afgesproken.

naar: Trouw, 28 januari 2017

tekst 4

Utrechtse hoogleraren willen Klimaatwet

Vijf hoogleraren van de Universiteit
Utrecht verklaren zich voorstander
van de invoering van een nationale
Klimaatwet. Deze wet moet de
5 klimaatdoelen die op de VN
klimaatconferentie in Parijs zijn
gesteld, ook daadwerkelijk tot
uitvoering brengen [zie tekst 2].

10 In het NRC Handelsblad schreven de
hoogleraren¹⁾ een open brief.
“Wetenschappers hebben geen
andere verklaring voor de huidige
snelle opwarming van de aarde dan
de menselijke productie van
15 broeikasgassen, met name CO₂.
Klimaatverandering is een

20 existentiële bedreiging voor
Nederland.”

De wetenschappers hebben het stuk
20 geschreven in aanloop naar de
verkiezingen. Ze vinden het
klimaatvraagstuk geen zaak van links
of rechts, maar voor iedereen.

25 Alleen de linkse partijen zetten zich
momenteel in voor de Klimaatwet,
vinden de hoogleraren. “Het is
betreurenswaardig dat politiek rechts
(CDA, VVD, SGP) er geen
enthousiasme voor weet op te
30 brengen.”

naar: nu.nl, 8 maart 2017

noot 1 Het zijn de hoogleraren prof. dr. Gert Jan Kramer, hoogleraar duurzame
energievoorziening, prof. dr. Herman Philipse, hoogleraar filosofie, prof. dr. Marko
Hekkert, hoogleraar dynamiek van innovatiesystemen, prof. dr. Maarten Hajer,
hoogleraar urban futures, prof. dr. Chris Backes LLM, hoogleraar omgevingsrecht.

Opgave 3 Kritiek op realityserie ‘Oh Oh Daar Gaan We Weer’

Bij deze opgave hoort tekst 5.

Inleiding

Eind 2016 zond RTL5 de realityserie ‘Oh Oh Daar Gaan We Weer’ uit. Het programma volgt acht jongeren uit Den Haag die vakantie vieren op het Spaanse eiland Mallorca. Het overmatig alcoholgebruik in de serie leidde tot kritiek, onder andere van de Stichting Verantwoorde Alcoholconsumptie (STIVA) (zie tekst 5). Grote drankmerken als Heineken en Grolsch gaven aan niet meer te willen adverteren rondom het programma (*www.nu.nl, 10 november 2016*).

Lees tekst 5.

STIVA is negatief over de realityserie ‘Oh Oh Daar Gaan We Weer’. Deze serie vervult een rol in het socialisatieproces van kijkers.

- 2p 11 Leg uit waarom STIVA negatief is over de invloed van deze realityserie op met name jongeren. Betrek in je uitleg een kenmerk van het socialisatieproces.

Er bestaan verschillende theorieën over de invloed van de media. De vraag of het kijken naar een programma als ‘Oh Oh Daar Gaan We Weer’ invloed heeft op het alcoholgebruik van jongeren, kan verschillend beantwoord worden:

- 1 Ja, maar alleen als jongeren vaak naar dit soort programma’s kijken.
- 2 Nee, het zorgt er hooguit voor dat overmatig alcoholgebruik onderwerp van gesprek wordt.
- 3 Ja, maar alleen als het beeld dat geschetst wordt aansluit bij de opvattingen die jongeren al hebben over (overmatig) alcoholgebruik.

- 1p 12 Koppel de nummers 1, 2 en 3 aan de juiste beïnvloedingstheorie. Ga uit van de volgende theorieën:
- de agendasettingtheorie;
  - de cultivatietheorie;
  - de selectieve perceptietheorie.

Verschillende drankfabrikanten willen niet meer adverteren rondom het programma ‘Oh Oh Daar Gaan We Weer’. Meerdere merken laten weten dat de realityserie niet de context is waarin zij hun producten willen zien (*www.nu.nl, 10 november 2016*).

De drankfabrikanten dreigen met een reclameboycot.

- 2p 13 Leg uit waarom een reclameboycot een effectief middel is om een commerciële zender als RTL5 onder druk te zetten. Betrek in je antwoord een belangrijke doelstelling van commerciële zenders.

Opgave 3 Kritiek op realityserie 'Oh Oh Daar Gaan We Weer'

---

tekst 5**STIVA wil 'Oh Oh Daar Gaan We Weer' van tv**

Zuipen, feesten en nog meer zuipen: in 'Oh Oh Daar Gaan We Weer', de opvolger van de populaire realityserie 'Oh Oh Cherso', wordt er weer zoals
5 vanouds gedronken. STIVA (Stichting Verantwoorde Alcoholconsumptie) is daar niet zo blij mee en doet haar beklag bij RTL5.

De zender zendt sinds een aantal
10 weken de serie uit, over een groep van acht Hagenezen die een feestvakantie vieren op het Spaanse eiland Mallorca. De spierbundels en blondines zijn niet vies van drank
15 noch van camera's, met als resultaat veel beelden van vallende, kotsende en stomdronken twintigers.

STIVA is bang dat met name jonge kijkers worden beïnvloed door de
20 serie. De stichting stelt dat RTL overmatig alcoholgebruik aanmoedigt.

STIVA-directeur De Wolf: "Er zijn
25 natuurlijk meer programma's over jongerenvakanties, maar dit is anders. De makers betalen de reis en zetten een koelkast stampvol drank voor ze klaar. De voice-over heeft het over 'nog wittere stranden en nog
30 grotere katers', alsof dat iets goeds is."

naar: Metro, 10 november 2016 en nu.nl, 13 november 2016

Opgave 4 Gelijk loon voor Oost-Europese arbeidsmigranten?

Bij deze opgave horen figuur 2 en de teksten 6 en 7.

Inleiding

De laatste jaren is het aantal migranten uit Oost-Europese EU-lidstaten flink gestegen (zie figuur 2). Een deel van deze tijdelijke migranten komt naar Nederland voor uitzendwerk. Zij verrichten deze werkzaamheden vaak voor lagere lonen dan hun Nederlandse collega's.

In april 2016 kwam er binnen de Europese Unie een voorstel om deze werknemers te laten werken tegen hetzelfde loon als de werknemers in het land waar ze werkzaam zijn (zie tekst 6). PvdA-leider en minister van Sociale Zaken Lodewijk Asscher wilde graag dat dit voorstel doorgaat, ook als niet alle EU-lidstaten vóór zijn (zie tekst 7).

Bekijk figuur 2.

Maatschappelijke verschijnselen, zoals de toename van het aantal migranten uit Oost-Europese EU-lidstaten, kunnen onderzocht worden vanuit de vier benaderingswijzen van het vak maatschappijwetenschappen.

- 2p 14 – Formuleer op basis van figuur 2 een **beschrijvende** vraag vanuit de **vergelijkende** benaderingswijze, waarop het antwoord is af te lezen in figuur 2.
- Formuleer op basis van figuur 2 een **verklarende** vraag vanuit de **sociaaleconomische** benaderingswijze.

Economische integratie is één van de doelstellingen van de Europese Unie. Een manier om deze doelstelling te realiseren is het tot stand brengen van een gemeenschappelijke/interne markt.

- 1p 15 Noem het kenmerk van de Europese interne markt waardoor veel Polen naar Nederland konden komen.

Lees de regels 1 tot en met 17 van tekst 6.

Bij het proces van politieke besluitvorming binnen de Europese Unie om tot regelgeving te komen over de lonen van arbeidsmigranten zijn drie Europese organen betrokken.

- 3p 16 – Welk EU-orgaan moet worden ingevuld op de puntjes bij **(a)**?
- Welk EU-orgaan had overleg in het Amsterdamse Scheepvaartmuseum? (regels 7-12)
- Welk ander EU-orgaan zal ook een beslissing moeten nemen over het voorstel?

Lees de regels 18 tot en met 30 van tekst 6.

PvdA en VVD staan tegenover elkaar in de discussie over gelijk loon voor de Oost-Europese werknemers. Dit kan verklaard worden vanuit de verschillende ideologische stromingen waartoe de PvdA en VVD behoren.

- 3p 17
- Noem van zowel PvdA als VVD de ideologische stroming.
  - Verklaar met behulp van een kenmerk van de stroming van elke partij de positie die de beide partijen in deze discussie innemen.

Tweede Kamerleden hebben verschillende formele rechten om de taken van de Tweede Kamer te vervullen. Door gebruik van deze rechten kunnen Kamerleden invloed uitoefenen op het Europese besluitvormingsproces over gelijk loon in de EU.

- 2p 18
- Beschrijf hoe Kamerleden door gebruik van de formele rechten van de Tweede Kamer invloed kunnen uitoefenen op de inbreng van de Nederlandse regering in het Europese besluitvormingsproces over gelijk loon in de EU. Ga uit van twee rechten van Tweede Kamerleden.

Gebruik tekst 7.

Het politieke besluitvormingsproces binnen de Europese Unie over het gelijke loon voor Oost-Europese arbeidsmigranten kan geanalyseerd worden met behulp van het barrièremodel.

- 1p 19
- Bij welke barrière blijft het besluitvormingsproces over het gelijke loon voor de Oost-Europese arbeidsmigranten steken op het moment dat tekst 7 geschreven werd? Illustreer je antwoord met een citaat uit tekst 7.

Gebruik de teksten 6 en 7.

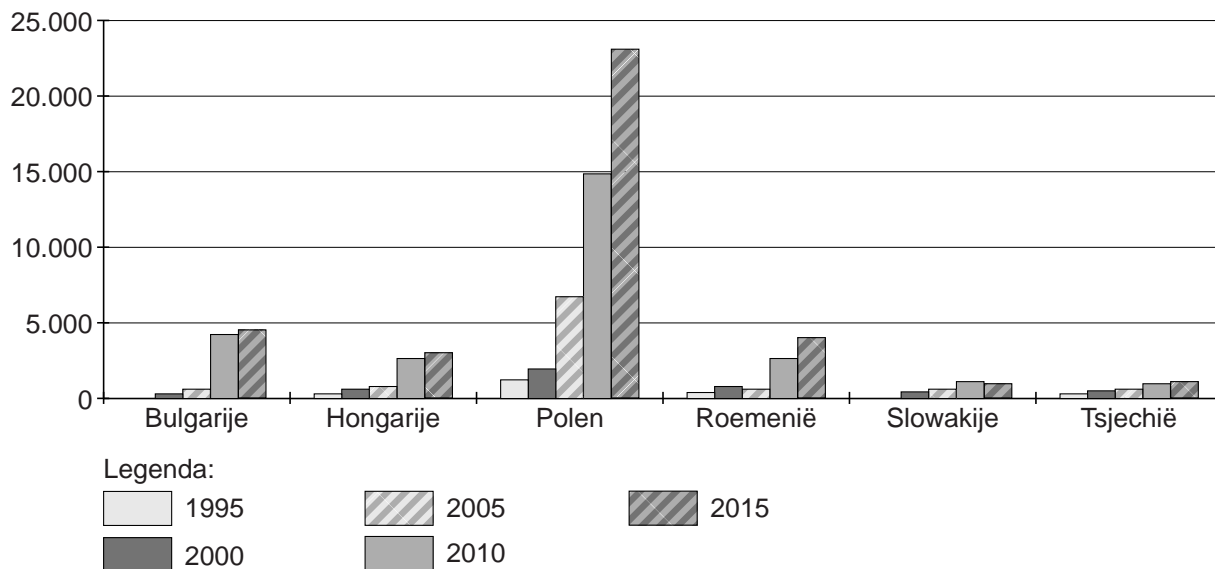
De media in landen als Polen en Nederland kunnen over de Oost-Europese werknemers op verschillende manieren berichten. In de berichtgeving in de media van de verschillende landen kunnen de lezers framing / een mediaframe herkennen.

- 3p 20
- Geef eerst de definitie van framing.
  - Geef een voorbeeld van een mediaframe dat **regeringsgezinde kranten in Polen** kunnen hanteren. Leg je antwoord uit.
  - Geef een voorbeeld van een mediaframe dat **kranten in Nederland** kunnen hanteren die het eens zijn met **het beleid van minister Asscher**. Leg je antwoord uit

Opgave 4 Gelijk loon voor Oost-Europese arbeidsmigranten?

figuur 2

Aantal immigranten per jaar uit Oost-Europese EU-landen naar Nederland

bron: de Volkskrant, 16 november 2016

tekst 6

Werknemer ‘van buiten’ krijgt het moeilijk

... (a) ... is met een voorstel
gekomen waardoor tijdelijk
uitgezonden werknemers hetzelfde
loon moeten krijgen voor hetzelfde
5 werk als hun collega’s uit het land
waar ze zijn.
In het Amsterdamse Scheepvaart-
museum praatten de 28 EU-ministers
van sociale zaken er dinsdag voor
10 het eerst over, onder leiding van
Lodewijk Asscher omdat Nederland
nu EU-voorzitter is.
Het overleg van dinsdagmiddag in
Amsterdam was informeel. De echte
15 discussies erover in Brussel moeten

nog beginnen. En dan moeten de
EU-landen erover stemmen.
Er zijn nog wel Europese landen die
‘spijkers strooien’ op de weg naar de
20 ‘eerlijke arbeidsmarkt’ die minister
Asscher (PvdA) voor ogen heeft:
waarin Nederlandse bouwvakkers
niet worden weggeconcurrereerd door
lager betaalde Poolse collega’s.
25 Maar het verzet tegen zijn ideeën
daarover is bij lange na niet meer zo
heftig als drie jaar geleden.

In de Tweede Kamer is, zoals het er
nu naar uitziet, alleen de VVD tegen
30 het voorstel.

naar: NRC Handelsblad, 20 april 2016

tekst 7

Asscher roept op tot beteugelen arbeidsmigratie

Lodewijk Asscher (minister van
Sociale Zaken en PvdA-leider) roept
zijn Europese collega’s op de
arbeidsmigratie in de Europese Unie
5 aan banden te leggen. Hij wil dat de
Poolse loodgieter en Bulgaarse
truckchauffeur betaald worden
volgens de normen van het land waar
ze werken.
10 Een voorstel daartoe wordt al bijna
een jaar tegengehouden door tien,
voornamelijk Oost-Europese
lidstaten. Die willen niet dat hun

goedkopere werknemers straks
15 moeilijker aan de slag komen in
andere EU-landen.

Asscher wil het voorstel doorduwen.
“Het liefst door de Oost-Europese
landen ervan te overtuigen dat ook zij
niet gebaat zijn bij uitbuiting van hun
20 mensen”, zegt de PvdA’er in zijn
toelichting. “Als dat niet lukt, mogen
de tien landen overstemd worden. Ik
ben er ten diepste van overtuigd dat
25 dit moet gebeuren.”

naar: de Volkskrant, 10 januari 2017

Opgave 5 Uitbreiding van de Rotterdamwet

Bij deze opgave horen de teksten 8 en 9, figuur 3 en tabel 1.

Inleiding

Eind 2005 werd de zogenaamde Rotterdamwet ingevoerd. Officieel heet deze wet de 'Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek'. Deze wet maakt het de gemeente mogelijk om mensen zonder eigen inkomsten te verbieden om zich in bepaalde achterstandsbuurtten te vestigen. Het doel van de wet is het vergroten van de leefbaarheid (bestrijden vandalisme, overlast, mate waarin de wijk 'schoon en heel' is) en veiligheid (bestrijden van diefstal, geweld, inbraak, drugsoverlast). In de loop der jaren zijn verschillende voorstellen gedaan tot uitbreiding van de Rotterdamwet. Zo stelde de Rotterdamse wethouder Schneider in september 2015 voor om 'opleidingsniveau' aan de selectiecriteria van de Rotterdamwet toe te voegen (zie tekst 8). Dit voorstel leidde tot veel kritiek (zie tekst 8 en figuur 3). Ook de uitbreiding van de wet per 1 januari 2017, bedoeld om asociale en criminele bewoners uit probleemwijken te weren, leidde tot discussie (zie tekst 9 en tabel 1).

Lees tekst 8.

De SP is tegen het plan van wethouder Schneider om het opleidingscriterium toe te voegen aan de selectiecriteria voor nieuwkomers.

- 3p 21 Leg uit waarom dit standpunt goed past bij de politieke stroming waartoe de SP behoort. Betrek in je antwoord de naam en een belangrijk uitgangspunt van deze politieke stroming.

Bekijk figuur 3.

Het voorstel van wethouder Schneider leidde tot veel kritiek. De tekenaar van figuur 3 brengt in zijn spotprent één van de kritiekpunten naar voren: de voorgestelde uitbreiding van de Rotterdamwet zou in strijd zijn met een grondrecht.

- 1p 22 Met welk grondrecht staat de Rotterdamwet op gespannen voet?

Lees tekst 9.

- 3p 23 Leg uit dat het dilemma van de rechtsstaat een rol speelt in de discussie over de uitbreiding van de Rotterdamwet. Begin je antwoord met een omschrijving van dit dilemma.

Lees de regels 24 tot en met 34 van tekst 9.

- 1p 24 Welk orgaan moet bij **(b)** staan in regel 25 van tekst 9?

Bekijk tabel 1.

De Volkskrant peilde op haar website de mening van de Nederlandse burgers over de volgende stelling: "De gemeente mag bewoners uit een wijk weren, als dat de leefbaarheid ten goede komt." Tabel 1 toont de uitslag van de peiling.

- 2p 25 Leg uit welke kanttekening je kunt plaatsen bij de representativiteit van de uitslag van de peiling in tabel 1. Begin je antwoord met een omschrijving van het begrip representativiteit.

Opgave 5 Uitbreiding van de Rotterdamwet

tekst 8

Laaggeschoolde mag probleemwijk niet in

Laag- of ongeschoolde nieuwkomers moeten worden geweerd uit bepaalde wijken in Rotterdam. Dat vindt wethouder Ronald Schneider. Hij wil
 5 de Rotterdamwet daarvoor gebruiken. Het voorstel stuit op grote weerstand.

Bij welk opleidingsniveau de wethouder de grens wil trekken, is
 10 nog niet bekend. "We willen dat de stad in balans is. Nu nog zien we een clustering van mensen met een lage sociaal- economische status. Dat zorgt voor problemen", zegt
 15 Schneider.

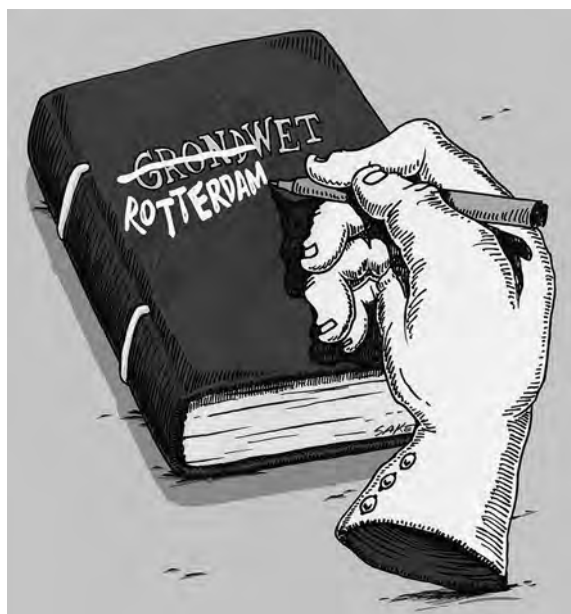
Volgens de wethouder is het mogelijk om het criterium opleidingsniveau te

gebruiken volgens de Rotterdamwet. Daarin staat letterlijk dat de
 20 gemeenteraad criteria kan vastleggen waarin voorrang kan worden gegeven aan woningzoekenden met bepaalde sociaal-economische kenmerken.
 25 Eind dit jaar wil Schneider het voorstel voorleggen aan de raad.

Zowel SP als CU/SGP riepen Schneider gisteren op direct te stoppen met de voorbereidingen voor
 30 het toevoegen van het opleidingscriterium. De SP kondigt aan een motie in te dienen om te voorkomen dat opleidingsniveau een onderdeel wordt van de selectiecriteria voor
 35 nieuwkomers.

naar: AD, 17 september 2015

figuur 3

bron: versbeton.nl, 19 februari 2016

tekst 9

Rotterdam weert asociale en criminele bewoners uit achterstandswijk

Rotterdam wil asociale, criminele of geradicaliseerde bewoners weren uit achterstandswijken.

De Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek – de zogenaamde Rotterdamwet – is deze zomer verruimd, omdat een aantal steden graag nieuwe bewoners in probleemwijken vooraf wil screenen. In bepaalde probleemgebieden mag de burgemeester vanaf komend jaar de politiegegevens inzien van de laatste vier jaar over onder meer (geluids)overlast, geweld, intimidatie van burens, openbare dronkenschap en geradicaliseerd gedrag. Op grond hiervan kan het college van burgemeester en wethouders

besluiten bewoners te verbieden in bepaalde straten te gaan wonen. De maatregel geldt voor een klein deel van de stad. In veel andere delen zijn de lastige bewoners wel welkom.

Kritiek

Op de verruiming van de wet is ook kritiek. ... **(b)** ... sprak eerder van een ‘ernstige inbreuk op het recht van de vrijheid van vestiging en de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer’. Het gaat volgens het belangrijkste adviesorgaan van de overheid te ver om op basis van niet-geverifieerde politiemeldingen iemand te verbieden ergens te gaan wonen.

naar: de Volkskrant, 1 september 2016

tabel 1

Peiling website Volkskrant

“De gemeente mag bewoners uit een wijk weren, als dat de leefbaarheid ten goede komt.”

	percentage	stemmen
eens	87%	3360
oneens	13%	488

bron: de Volkskrant, 1 september 2016

Opgave 6 “Nederlandse politie ziet de meeste misdaad niet”

Bij deze opgave horen tekst 10 en figuur 4.

Inleiding

“Nederlandse politie ziet de meeste misdaad niet”, kopte dagblad Trouw in januari 2017. Trouw baseerde deze conclusie op een vertrouwelijk rapport van politie en Openbaar Ministerie (OM) (zie tekst 10). In het artikel meldt Trouw dat deze bevindingen berusten op uitslagen van de jaarlijkse grote slachtofferenquête waaraan 65.000 mensen boven de 15 jaar meededen. In figuur 4 zie je een voorbeeld van een dergelijke slachtofferenquête uit de Veiligheidsmonitor van 2015.

Lees de regels 1 tot en met 27 van tekst 10.

“De criminaliteit in Nederland is groter dan uit de officiële cijfers blijkt” (regels 1-2). En “De kloof tussen de door de burger ervaren misdaad en de geregistreerde criminaliteit is liefst 3,5 miljoen delicten groot” (regels 19-22).

- 1p **26** Met welk begrip wordt het verschil aangeduid tussen de werkelijke criminaliteit en de geregistreerde criminaliteit?

Er kunnen gemakkelijk meningsverschillen ontstaan tussen de leiding van de politie en de burgemeester van een gemeente over de inzet van agenten en prioriteiten van de politie.

- 3p **27**
- Over welke hoofdtaak van de politie kan er verschil van mening ontstaan tussen de leiding van de politie en de burgemeester van een gemeente?
  - Geef daarvoor een reden.
  - Hoe heet het overleg waarin meningsverschillen over de inzet van agenten en prioriteiten van de politie worden opgelost? En wie maakt daarvan – naast de korpschef en de burgemeester – ook deel uit?

Een gevolg van het capaciteitsgebrek bij politie en OM is “dat de burger het vertrouwen in de rechtshandhaving dreigt te verliezen.” (regels 14-16 van tekst 10)

- 2p **28** Beschrijf twee **andere** mogelijke gevolgen van het capaciteitsgebrek bij politie en OM waardoor de criminaliteit niet adequaat bestreden kan worden. Ga in je antwoord uit van gevolgen van criminaliteit op materieel en/of immaterieel vlak.

Door capaciteitsgebrek bij politie en OM handelen criminelen alsof ze niet meer gepakt kunnen worden (regels 12-18 van tekst 10).

Over de oorzaken van criminaliteit bestaan verschillende theorieën.

- 3p **29**
- Noem de naam van een theorie die kan verklaren dat de criminaliteit toeneemt wanneer er sprake is van capaciteitsgebrek bij politie en OM.
  - Leg uit waarom deze theorie van toepassing is.

Lees de regels 28 tot en met 39 van tekst 10.

In dit tekstfragment staan cijfers die voortkomen uit een jaarlijkse slachtofferenquête.

- 1p **30**
- Noem een voordeel van het verzamelen van informatie over criminaliteit door middel van een slachtofferenquête.

Bekijk figuur 4.

In figuur 4 zie je een fragment uit een in totaal 39 pagina's tellende vragenlijst in het kader van de Veiligheidsmonitor.

Een nadeel van slachtofferenquêtes is dat niet alle delicten zichtbaar worden door deze onderzoeksmethode.

- 3p **31**
- Welke delicten kunnen niet of moeilijk gemeten worden door slachtofferenquêtes? Noem er twee.
  - Welke andere onderzoeksmethode kan de hoeveelheid van die delicten beter vaststellen?
  - Leg uit waarom de tweede methode geschikter is voor het meten van deze delicten.

Lees de regels 40 tot en met 49 van tekst 10.

37.000 zaken die de politie doorstuurt naar het Openbaar Ministerie eindigen met een sepot.

- 3p **32**
- Wat betekent een sepot?
  - Geef twee redenen voor het OM om te kiezen voor seponeren.

Opgave 6 “Nederlandse politie ziet de meeste misdaad niet”**tekst 10****“Nederlandse politie ziet de meeste misdaad niet”**

De criminaliteit in Nederland is groter dan uit de officiële cijfers blijkt, zo concluderen politie en Openbaar Ministerie in een vertrouwelijk
5 rapport. Criminelen dreigen daardoor beide overheidsinstanties op ‘onoverbrugbare achterstand’ te zetten.

Door capaciteitsgebrek bij de
10 opsporingsdiensten geven de cijfers niet weer wat de werkelijke omvang is van de misdaad. De capaciteit bij politie en OM is inmiddels op een dusdanig laag niveau gekomen dat
15 de burger het vertrouwen in de rechtshandhaving dreigt te verliezen en criminelen handelen alsof ze niet meer gepakt kunnen worden.

De kloof tussen de door de burger
20 ervaren misdaad en de geregistreerde criminaliteit is liefst 3,5 miljoen delicten groot, becijferen de opstellers, teneinde aan te tonen hoe nijpend het opsporingstekort is.
25 De politie registreerde in 2015

960.000 misdrijven, de bulk daarvan op basis van een aangifte.

In de jaarlijkse slachtofferenquête onder 65.000 burgers ouder dan 15
30 jaar, meldde in 2015 echter 18 procent van de ondervraagden slachtoffer te zijn geweest, vaak meer dan eens. In totaal gaat het om 34 misdrijven per 100 inwoners.
35 Doorrekening van dat aantal naar de totale bevolking ouder dan 15 jaar levert ongeveer 4,5 miljoen misdrijven op, variërend van fietsendiefstal tot bedreiging.

40 Van de uiteindelijke 412.000 dossiers die de politie wel in behandeling neemt, sloot ze er 177.000 zonder verdachte. Het OM kreeg 225.000 dossiers doorgestuurd. 37.000
45 daarvan eindigden met een sepot. Uiteindelijk gingen ongeveer 170.000 dossiers het vervolgingsproces in. Dat is 18 procent van de geregistreerde criminaliteit.

naar: Trouw, 13 januari 2017

figuur 4

De Veiligheidsmonitor 2015

4 | SLACHTOFFERSCHAP

14 | CYBERPESTEN

1 4 a | Heeft u ZELF in de afgelopen 12 MAANDEN via internet wel eens te maken gehad met roddel, getreiter, pesten, stalken, chantage of bedreiging?

Let op: het gaat hierbij alleen om uzelf, niet om iemand anders in uw huishouden!

- Ja
- Nee ..... ga verder naar blok **5** pagina 33

1 4 b | Hoe vaak gebeurde dit in totaal in de afgelopen 12 maanden?

- 1 keer
- 2 keer
- 3 keer
- 4 keer
- 5 keer of vaker

De volgende vragen gaan alleen over de LAATSTE keer dat dit gebeurde.

1 4 c | Wat is er de laatste keer gebeurd?
MEER DAN 1 ANTWOORD MOGELIJK.

- Iemand heeft een genante of kwetsende website of profiel over u gemaakt
- Iemand heeft onder uw naam berichten gepost op een internetforum of profielsite (bijv. Hyves, Facebook, Twitter)
- Iemand heeft foto's of filmpjes van u verspreid of verhalen of roddels over u verteld
- Iemand heeft u afgeperst of gechanteerd
- Iemand heeft u gestalkt door u bewust herhaaldelijk lastig te vallen
- Iemand heeft u bedreigd met geweld
- Iets anders

bron: De Veiligheidsmonitor 2015, CBS, 1 maart 2016